

S Biblí kdesi u rovníku

Zážitky z výjezdu do Jižního Súdánu, Ugandy a Keni

ŠTĚPÁN JANČA

Pokud byste letos v červenci přišli do krnovského evangelického kostela a ptali se po faráři, zjistili byste, že tam není. Kdybyste se ptali proč, dověděli byste se, že odcestoval do teplých krajín, až kamši k rovníku, a že se moc ani neví, jak se tam má a co tam dělá, neboť spojení je mizerné a komunikace minimální. Podobně byste dopadli v modlitebně CB v České Třebové nebo v ředitelně Evangelikálního teologického semináře. Co vlastně stálo za tímto „vytržením“?

Výjezd do Ugandy a Jižního Súdánu pořádá Spolek pro Jižní Súdán. Ten v této zemi podporuje vzdělávání církevních pracovníků, financuje dvě zdravotní střediska a spolu s Nadací Mezinárodní potřeby se stará o více než 60 válečných sirotků. Letošní výprava měla tři cíle:

1. Uspořádat týdenní vzdělávací seminář pro pracovníky různých církví z jižní části Jižního Súdánu – hlavním tématem bylo čtení a porozumění Bibli a některá základní biblická a věroučná témata.

2. Navštívit obě zdravotní střediska, povzbudit pracovníky a dovést nové zásoby léků a dalších potřeb. Jedno z těchto středisek je v pohraničním městečku Nimule a druhé ve vesnici Ayii, přibližně 70 km směrem do vnitrozemí, na cestě do hlavního města Džuby. O každé středisko a jeho pacienty se stará jedna zdravotní sestra, lékař pendluje mezi oběma a řeší nejzávažnější případy. Při naší „inspekci“ jsme zjistili, že střediska mají velký význam pro svou komunitu, že jsou oblíbená a využívána. Díky podpoře českých dárců mohou lidem dávat léky bezplatně (mluvíme o chudé části jedné z nejhudších zemí světa).

3. Setkat se s některými z podporovaných sirotků a přivést jejich dárcům zprávu o tom, jak se dětem daří a jak jsou dary využívány.

Děti ze školy tančí tradiční tance

Místo, kde mají lékaře v úctě

Náš tým se skládal ze šesti mužů ze čtyř různých církví, z toho tři starších a tři mladých. Pět z nás mělo na starosti vlastní vyučování, šestý se staral o týlové zabezpečení (opravy auta, generátoru, posekání trávy na hřištětko, občasně nákupy, hraní s dětmi apod.).

Křepčení, kterým místní sestry oslavují Pána Krista, jinde nezažijete.

Přiletěli jsme do Ugandy na mezinárodní letiště v Entebbe na břehu Viktoriina jezera a celý den jsme cestovali na sever, až k hranicím. Naše základna byla v uprchlickém táboře Palabek, kde žije téměř 80 000 Jihosúdánců, kteří sem utekli v době občanské války (2013–2018). Sem za námi přijelo 16 studentů – kazatelů, učitelů, evangelistů z různých církví a různých míst provincie Střední Equatorie (čtyři odvážné ženy a 12 mužů). Pro tyto studenty jsme připravili týdenní intenzivní školení o tom, jak číst Písmo a jak mu rozumět.

Další plán byl, pokud to dovolí bezpečnostní situace, zajet na krátkou návštěvu do Jižního Súdánu a navštívit „naše“ zdravotníky a sirotky. Povedlo se a my jsme ve vesnici Ayii strávili tři dny (plus dva dny na cestě). Setkali jsme se se sirotky, viděli jsme, jak funguje jejich škola, mluvili jsme s dětmi i učiteli (mimochodem, čtyři z nich byli v Palabeku mezi našimi studenty) a poznali prostředí, ve kterém žijí. V denním kontaktu jsme

byli i s „naším“ doktorem Charlesem a sestřičkou Joan, takže jsme nahlédli i pod pokličku jihosúdánského zdravotnictví. A k tomu všemu jsme měli možnost trochu se projít po okolí a od včelaře Kennetha se dovědět, jak se v Súdánu chovají včely.

Ayii je malá vesnice u strategického mostu přes řeku Kit na hlavní cestě z Ugandy do Džuby. Většinu obyvatel tvoří vojenská posádka, která hlídá most; zbytek jsou rodiny nebo válečné vdovy a sirotci, kteří bydlí v hliněných chýších se slaměnou střechou – *tukulech* – rozmístěných mezi záhony manioku a kukuřice. Okolo silnice uvidíte několik obchůdků s velmi smíšeným zbožím a prodáváči sedícími na zápraží a čekajícími, až zastaví nějaké kolemjedoucí auto, jehož řidič se rozhodne vypustit do místního oběhu hrst bankovek. V buši za vesnicí skupinky chlapů kácejí stromy a pálí dřevěné uhlí, což je prakticky jediná možnost, jak si tady v kraji přivydělat na živobytí.

V Ayii jsme se zúčastnili nedělních bohoslužeb ve „školním“ kostele, a dokonce jsme posloužili kázáním a zazpívali českou píseň. Byl to silný zážitek: křepčení, kterým místní sestry oslavují Pána Krista, nejspíš nikde jinde nezažijete. Doktora Charlese, který nás po celou dobu doprovázel, tam zná úplně každý a všichni ho mají ve velké úctě; část této úcty dopadla i na nás.

Z Ayii jsme se vrátili nejprve zpátky do Palabeku, kde jsme s místními organizátory, biskupem Bernardem a jeho spolupracovníky Williamem a Richardem, prodebatovali jak zpětnou vazbu na semináře i výpravu přes hranici, tak sny a plány do budoucna.

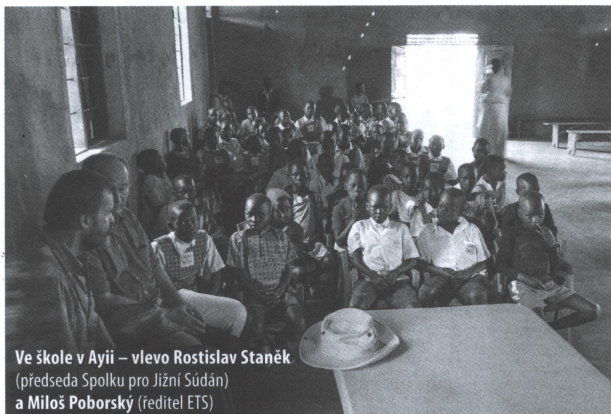
Pak už jsme se vydali na dlouhou cestu podél ugandské východní hranice zpátky do civilizace, a dnem odpočinku v divokém Kidepo Valley – podle průvodce nejdlehljším z ugandských národních parků – jsme uzavřeli společnou část výpravy.

Chudoba ve stínu mrakodrapů

Většina týmu pak směřovala na letiště a domů do Evropy; já jsem přesednul do autobusu a po dvoudenní cestě jsem dorazil do keňského hlavního města Nairobi, kde jsem navštívil Mešaka (*Okumu, pastora podporovaného NF KMS – pozn. red.*), se kterým jsme před třiceti lety studovali na teologické fakultě v Praze a který pracuje jako pastor letničního sboru v nairobském předměstí Ngong. Kromě toho se věnuje službě nejhudším lidem, takže jsem dostal možnost navštívit několik vzdělávacích projektů v nairobských slumech.

To znamenalo setkání s další podobou chudoby, chudoby choulící se pod mrakodrapy moderního prosperujícího města, kde v sousedství přepychových domů a nablýskaných aut žije na ploše asi 5 km² skoro milion lidí v budách z vlnitého plechu; většina z nich s příjmem nižším než dva dolary na den. Zároveň to bylo setkání nadějně, protože to bylo setkání s lidmi, kteří nerezignovali, ale vedeni svou vírou v Krista se snaží něco změnit a dát novým generacím aspoň nějakou naději.

Můj pobyt v Nairobi byl tentokrát krátký, ale intenzivní. Jsem vděčný za možnost setkání s Mešakem i za všechno, co dělá pro lidi ve své farnosti i za jejími hranicemi.

Ve škole v Ayii – vlevo Rostislav Staněk (předseda Spolku pro Jižní Súdán) a Miloš Poborský (ředitel ETS)

učitelům a učitelkám ze škol v Ayii i v nairobských slumech – jsou to lidé, kteří v podmínkách pro Evropana nepředstavitelných budují Boží království a s minimálními prostředky pomáhají mnoha lidem kolem sebe. Zatřetí obrovský smutek ze široké propasti mezi chudými a bohatými – ať už ji člověk pozoruje na hranici nairobského slumu, v kontrastu prostě večere se studenty v uprchlické osadě a tříchodové hostiny v turistickém resortu v národním parku, nebo u slečny, kterou nepřekonatelná bariéra jediné stodo-larovky dělí od možnosti léčit se z tuberkulózy. Začtvrté pocit beznaděje, když člověk prochází rajskou zahradou, kterou by mohl být Jižní Súdán, kdyby neustále nežil ve stínu války, která sotva skončila a kdykoli může vybuchnout znovu. Zapáté obdiv třeba k paní Bětce, které válka

vzala manžela a dvě děti a která teď s posledním synkem žije na přidělených 900 m² v uprchlické osadě s majetkem ve dvou cestovních taškách. Nebo k učitelce Editce, která si při plném úvazku na prvním stupni školy musí chodit přivydělávat pálením dřevěného uhlí v buši, aby mohla zaplatit školu své dceři...

Přidám už jen dva nejsilnější momenty z našeho biblického vyučování: Při lekcí o Desateru etické dilema, s jakým se u nás nesetkáme: „Mám hřích, když jsem někoho zabil ve válce, protože mě někdo jiný nutil a vyhrožoval mi, že zabije mě, když to neudělám?“ A závěrečná zpětná vazba, při které nejméně polovina účastníků (podotýkám, že všichni zažili za války strašné věci a každý z nich v ní ztratil někoho blízkého) zmínila, že nejdůležitějším tématem pro ně bylo odpuštění. ■

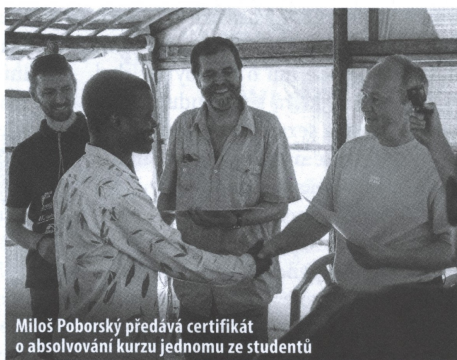
„Mám hřích, když jsem někoho zabil?“

Domů jsem se vrátil s hlavou plnou myšlenek a různorodých pocitů. Na jednu stranu je Afrika nádherná a inspirativní, na druhou stranu konfrontace s chudobou a utrpením lidí i přírody v člověku vzbuzuje množství vážných otázek. Ty pocity nejdou naládovat do pár krátkých vět. Zaprvé je to vděčnost, že jsem se po letech mohl opět podívat do Afriky, navštívit nová místa a projet velikánský kus krajiny; ale také vděčnost za to, že jsme se všichni v pořádku vrátili zase domů. Z druhé úcta ke všem lidem, které jsme potkali – našim studentům, biskupu Bernardovi, doktoru Charlesovi, sestřičce Joan, kazatelce Martě, včelaři Kennethovi, pastoru Mešakovi,

Mgr. Štěpán Janča je farářem ČCE Krnov. O loňské cestě do Ugandy a Jižního Súdánu organizované Spolkem pro Jižní Súdán (www.spolekjisnusudan.cz) si můžete přečíst v ŽV 2022/9, str. 22.

Mgr. Štěpán Janča je farářem ČCE Krnov. O loňské cestě do Ugandy a Jižního Súdánu organizované Spolkem pro Jižní Súdán (www.spolekjisnusudan.cz) si můžete přečíst v ŽV 2022/9, str. 22.

Miloš Poborský předává certifikát o absolvování kurzu jednomu ze studentů

Když student učí pastory...

V našem evropském kontextu by těžko mohl student teologie předstoupit před dlouholeté pracovníky v církvi a učit je, co se píše v Pavlových pastorálních epistolách. To ale v Africe neplatí. Zvláště Jižní Súdán řeší spíše existenční problémy, takže na nějaké hlubší studium Bible není moc času. Příprava studijních materiálů nebyla snadná, protože jsme netušili, na jaké úrovni naši studenti budou, druhým problémem byl jazyk. Vyučování jsme vedli v angličtině a pro studenty jsme měli jako dárky připraveny studijní Bible v anglickém překladu NIV.

Když jsem seděl před první skupinkou, po vzájemném představování přišlo poznání, že

moje příprava může sloužit pouze jako hrubá kostra vyučovacích hodin. Když jsem se na začátku první hodiny každé skupiny ptal, jestli přečetli celou Bibli, nebyl jsem překvapen, že to dosud nezvládl nikdo. I v případě Nového zákona byla odezva záporná. Z jejich odpovědí jsem pochopil, že moje obava, abych nebyl při výkladu příliš povrchní, byla zbytečná.

V první lekci jsem se studenty mluvil o termínech a tématech epistol. Druhou lekci jsem musel začít vysvětlením, že minule probíraná látka pro praktickou víru nemá příliš velký význam, ale že jsem považoval za důležité to s nimi probrat, protože jsou těmi, kdo pak učí druhé. A i když nebudou všechno do hloubky sami znát, měli by vědět, že to onu hloubku má. Doufám, že to pro ně bylo motivací, aby se dále vzdělávali. Setkal jsem se totiž s obavou, že by někteří mohli mít po absolvování týdenního kurzu dojem, že už se dál nic učit nepotřebují.

Za své vzala i moje důkladná kontrola biblického textu ve třech jazycích. Ačkoli měli být všichni

účastníci schopni komunikovat v angličtině, ve dvou ze čtyř studijních skupin musel někdo překládat do akolštiny. To výklad natahovalo, navíc většina studentů používala Bible v akolštíně, a tak například výklad slov „biskup“ nebo „diakon“, který byl opřený o anglický překlad a původní řecký text, najednou stál na vodě.

I přes tyto potíže ale považuji naše vyučování za úspěšné. Studenti měli o probranou látku zájem – málokdy jsme byli kvůli dotazům schopni dodržet konce vyučovacích hodin. Že probíraná látka nezůstala pouze v rámci vyučovacích bloků, jsme viděli jedno odpoledne, kdy jsme se pěšky vydali zkratkou k našemu ubytování. Cesta nás vedla okolo tukulu jediné místní účastnice (všichni ostatní přijeli z Jižního Súdánu). Betty seděla venku na židli, na klíně měla položenou studijní Bibli a třem ženám okolo sebe předčítala a vysvětlovala pasáže z dnešního vyučování.

■ Lukáš Hamerník, BJB Olomouc

Bc. Lukáš Hamerník je studentem teologie na ETS.

Školící centrum v Palabeku

foto autor